

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัด พัทลุง
ข้อมูล ณ วันที่ ๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ – สกุล นายวิเวก กาพวงค์

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ เลขที่ ๘ หมู่ที่ ๘ ตำบลเขาเจ็ยก อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

โทรศัพท์ ๐๖๑-๑๔๕๗๖๑๗ Facebook-..... Line vivak ๐๖๑๑๔๕๗๖๑๗

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๘ ปัจจุบันอายุ ๖๐ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

สถาบันการศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพัทลุง

คณะ/สาขาวิชา พืชสวน

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก พืชผัก

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงพืชผัก แบ่งเป็น ๓ ชนิดพืช คือ

๒.๑.๑ แปลงปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วฝักยาว ถั่วฝักยาวลายเสือ

๒.๑.๒ แปลงปลูกพืชผัก เช่น คะน้า กวางตุ้ง ผักบุ้ง ผักกาดขาว กะหล่ำปลี ต้นหอม

๒.๑.๓ แปลงปลูกพืชตระกูลแตง เช่น แตงกวา ฝัก แฟง มะระขี้นก มะระ

โดยปลูกพืชสลับหมุนเวียนจำนวน ๔๐ ชนิด เพื่อเป็นการปรับปรุงดิน และ ป้องกันการ

เกิดแมลงศัตรูพืช

๓) ศพก. มีการปรับปรุงดิน โดยการไถกลบใช้เครื่องพรวนดิน มีการหมักดินโดยการใส่พืชสด เศษหญ้าจากการไถพรวน คลุมดินด้วยผ้าฟิโอดีดำ และใส่ปุ๋ยซีไค์เกลบ รดด้วยพด.๑ น้ำหมักเพื่อปรับโครงสร้างให้ดินร่วนไม่เหนียว และเพิ่มปริมาณธาตุอาหารในดิน โดยหมักไว้ประมาณ ๑๕ วัน ซึ่งศพก.คำนวณต้นทุนตั้งเป้าผลิตให้ได้ตร.ม.ละ ๑๐๐ บาทโดยมีการจัดการดินและน้ำ โดยต้นทุนหลักมาจากปุ๋ยหมักซีไค์ กระสอบละ ๓๐บาทใส่ตร.ม.ละ ๑๐ บาท เพื่อลดโรคและปรับปรุงดิน

๓.๑.๒ การจัดการเรื่องน้ำ ศพก. มีการขุดสระเก็บน้ำไว้เพื่อใช้ภายในแปลง ปริมาณดินขุดขนาด ๑,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตรโดยเข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ประจำปี ๒๕๖๔ โดยขนาดสระน้ำพื้นที่ ๑ ไร่ สามารถรองรับพื้นที่การเพาะปลูกพืชได้เพียงพอ และบริเวณขอบบ่อมีการปลูกผักบุ้งจีน และภายในสระน้ำมีการเลี้ยงปลาในกระชัง มี ปลานิล ส่วนระบบน้ำไม่ผล ไม่ย่นต้น ระบบน้ำใช้แบบสปริงเกอร์

๑) ระบบน้ำที่ใช้ภายในแปลงเป็นแบบรดน้ำสายยาง และรดน้ำช่วงเช้าไม่เกิน ๑๐.๐๐ น. เนื่องจากทางศพก. กล่าวว่า ถ้าวางน้ำพืชเองจะทำให้สามารถสังเกตลักษณะพืช การเจริญเติบโต การเข้าทำลายของแมลงศัตรูพืชได้และในขณะรดน้ำสามารถกำจัดศัตรูพืช วัชพืชได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งการสังเกตว่าปริมาณน้ำเพียงพอกับที่พืชต้องการแล้วให้เช็คได้จากการถอดวัชพืชง่ายดินชุ่ม

๓.๒ ฐานเรียนรู้เรื่อง การจัดการพืชผัก โดยมีกิจกรรม

๓.๒.๑ การวางผังแปลงปลูกพืชในแนวทิศเหนือ-ใต้ (North-South) โดยประธานศพก. กล่าวว่า มีข้อดีคือ แสงแดดส่องถึงแปลงได้สม่ำเสมอ มากกว่าการวางผังแบบอื่นทำให้พืชได้รับแสงแดดอย่างทั่วถึงตลอดทั้งวัน ซึ่งส่งผลดีต่อการสังเคราะห์แสงและการเจริญเติบโต นอกจากนี้ยังช่วยลดความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่างด้านหน้าและด้านหลังของแถวพืช ทำให้พืชได้รับแสงและอุณหภูมิที่เหมาะสม

๓.๒.๒ การจัดการการปลูกพืชผัก

๑) พืชผักใบ เช่น คื่นช่าย กวางตุ้ง เมล็ดพันธุ์จะซื้อมาปลูก โดยการปลูกจะหว่านเมล็ดภายในแปลงที่มีการเตรียมดินไว้ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ พร้อมรดน้ำ (เชื้อราไตรโคเดอร์มา + น้ำตาลทรายแดง) ๓๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร แล้วคลุมเมล็ดด้วยแกลบดำ เพื่อกระตุ้นการงอก คลุมไว้ ๒ วันเปิดแกลบดำออก ถัอรดน้ำรด. ให้รดห่างจากรดน้ำเชื้อราไตรโคเดอร์มาอย่างน้อย ๑๐ วัน รดน้ำพืชทุกเช้า เมื่อพืชอายุได้ ๑๕ วัน ถอนพืชแยกเป็น ๒ ส่วนคือ ลงแปลงปลูก ถ้าเหลือจำหน่าย

ส่วนที่ ๑ ลงแปลงปลูกพืช และสามารถจำหน่ายได้ตามชนิดพืช แต่ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔๕-๖๐ วัน

ส่วนที่ ๒ แบ่งขายเป็นผักเคียง ขนาดต้นเล็ก

๒) พืชตระกูลถั่ว โดยจะปลูกสลับกับพืชอื่น วิธีการปลูกขุดหลุมปลูก รดด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา เน้นรดเฉพาะหลุมเพื่อป้องกันวัชพืช มีการใส่ปุ๋ยหมักซีโก้ ควบคุมกับใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕

๓) พืชตระกูลแตง โดยจะปลูกสลับกับพืชอื่น

ระยะห่าง : ระยะห่างระหว่างต้นประมาณ ๓๐ ซม.

บำรุงดิน : บำรุงดินโดยใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้กับดิน

วิธีการปลูก : ขุดหลุมปลูก รดพืชด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา เน้นรดเฉพาะหลุมเพื่อป้องกันวัชพืช มีการใส่ปุ๋ยหมักซีโก้ ควบคุมกับใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕

ทำค้าง: ทำค้างให้เต่งกว่าเลื้อย เพื่อให้ได้รับแสงแดดอย่างทั่วถึงและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ง่าย

ใส่ปุ๋ย : ใส่ปุ๋ยบำรุงต้นและดอกตามระยะเวลาที่เหมาะสม

๓.๓ ฐานเรียนรู้การกำจัดโรคและแมลง โดยศพก. จะมีการป้องกันและกำจัดโรคแมลงโดยการใช้สารชีวภัณฑ์จากการผลิตภายในศูนย์และสนับสนุนจากหน่วยงาน ซึ่งทางประธานศูนย์ แบ่งประเภทดังนี้

๓.๓.๑ การป้องกันเชื้อราภายในแปลง จะมีการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา เพื่อใช้รองหลุมก่อนการปลูกพืช โดยการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาของศพก. มีวิธีการดังนี้ ใช้หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ๒ ขวด ผสมกับกากน้ำตาล ๑๐ กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง ๑๐ กิโลกรัม น้ำเปล่า ๒๐๐ ลิตร ผสมไว้ ๒ วันเมื่อเกิดฟองขาวสามารถนำมาใช้ได้) ในอัตราการใช้ ๒๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือผลิตแบบใช้ข้าวสาร ขั้นตอนการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา (โดยใช้ข้าวสุก) มีขั้นตอนการผลิตดังนี้

๑) เตรียมวัสดุ

(๑) ข้าวสาร

(๒) ถังพลาสติกทนร้อน ขนาด ๘ x ๑๒ นิ้ว

(๓) หัวเชื้อไตรโคเดอร์มา (แบบน้ำหรือแบบผง)

(๔) ยางรัดถุง

(๕) เข็มหรืออุปกรณ์เจาะรู

๒) หุงข้าว โดยใช้ข้าว ๑ ส่วนต่อข้าว ๓ ส่วนเพื่อจะได้ข้าวดิบ แล้วตักข้าวใส่ถุงพลาสติกในปริมาณที่เหมาะสม ประมาณ ๒๕๐ กรัมต่อถุง เคลี่ยข้าวให้แบนราบ ริดอากาศออกจากถุง และรอให้ข้าวอุ่นหรือเกือบเย็น

๓) ใส่หัวเชื้อ

เปิดปากถุงเล็กน้อย และหยดหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา (แบบน้ำหรือแบบผง) ลงในถุง โดยระวังไม่ให้หลุดหยดสัมผัสกับถุง ประมาณ ๖-๗ หยด

๔) บ่มเชื้อ

รัดปากถุงให้แน่น เขย่าเบาๆ เพื่อให้หัวเชื้อกระจายทั่วถึง เจาะรูที่ปากถุงหลายๆ รู เพื่อระบายอากาศ เคลี่ยข้าวให้แบนราบ และบ่มในที่ร่มและอากาศถ่ายเท

๕) บ่มต่อ เมื่อครบ ๒ วัน ให้เขย่าถุงเพื่อให้เส้นใยเชื้อแตกตัว แล้วบ่มต่ออีก ๔-๕ วัน

๖) พร้อมใช้งาน เมื่อเชื้อเจริญเต็มถุง (มีสีเขียวเข้ม) ก็สามารถนำไปใช้ได้ทันที หรือเก็บไว้ในตู้เย็นช่องธรรมดาได้ไม่เกิน ๑ เดือน

๗) การนำไปใช้

- คลุกเมล็ด ใช้เชื้อสด ๑-๒ ช้อนแกง (๑๐-๒๐ กรัม) ต่อเมล็ดพืช ๑ กก.

- รongกันหลุม/หว่าน ใช้เชื้อสด ๑ กก. ผสมกับรำละเอียด ๕ กก. และปุ๋ยหมัก ๔๐ กก.

- ผสมกับวัสดุปลูก ใช้เชื้อสด ๑ ส่วน ต่อวัสดุปลูก ๔ ส่วน
- นีดพน ใช้เชื้อสด ๑ กก. ต่อน้ำ ๑๐๐ ลิตร

๓.๓.๒ การกำจัดและป้องกันเชื้อราในแปลงผัก มีด้วยกัน ๒วิธีคือ

๑) การพ่นเชื้อบีเอส (BS) *Bacillus subtilis* ซึ่งเป็นการป้องกันและควบคุมโรคพืชที่เกิดจากเชื้อรา และแบคทีเรียหลายชนิด จะมีการฉีดพ่นช่วงหลังฝนตกซึ่งมีโอกาสเกิดเชื้อรา และแบคทีเรีย โดยใช้ อัตราส่วน ๓๐-๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๒) จัดระยะห่างระหว่างต้นผักโดยการแยกผักออกเพื่อให้แสงสว่างกระจายทั่วต้นพืช ป้องกันการเกิดเชื้อรา

๓.๓.๓ การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ศพก. มีการนำสารชีวภัณฑ์มาใช้

๑) สํารวจแมลงศัตรูพืชมีหนอน แมลงศัตรูพืช ภายในแปลงทุกวัน ซึ่งศพก. เป็นแปลง พยากรณ์แมลงด้านพืชผัก

๒) กรณีเจอแมลง มีวิธีการกำจัดคือ

(๑) วิธีกล คือสังเกตุ พบ จับ ทำลาย

(๒) ใช้สารชีวภัณฑ์ เชื้อราบีวเวอเรีย บาสเซียนา เป็นจุลินทรีย์ที่พบในดิน อาศัยกินซากที่เน่าเปื่อยผุพังในดิน และจัดเป็นพวก “เชื้อราทำลายแมลง” สามารถทำลายแมลงได้หลายชนิด (Entomopathogenic fungi) เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงหริั่วขาว เพลี้ยไฟ ไรแดง เพลี้ยอ่อน เพลี้ยไก่แจ้ และหนอนศัตรูพืชหลายชนิด แตนเบียน ซึ่งสูตรการผลิตเชื้อราบีวเวอเรียของศพก. จะผลิตโดยใช้แป้งข้าวโพด ๕๐๐ กรัม น้ำตาลทรายแดง ๕๐๐ กรัม ผสมกับหัวเชื้อราบีวเวอเรีย และใช้แอร์บีม ๓ วันสามารถนำมาใช้ได้

(๓) เชื้อราเมตาไรเซียม มวนพิฆาต แมลงหางหนีบ ซึ่งสามารถขุดหัวเชื้อได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอและจังหวัดได้

๓) กรณีเจอหนอนภายในแปลงพืชมีวิธีการกำจัดคือ

(๑) วิธีกล คือสังเกต พบ จับ ทำลาย

(๒) ใช้สารชีวภัณฑ์ เชื้อบีที (BT) เป็นเชื้อจุลินทรีย์ *Bacillus thuringiensis* หรือเรียกว่า “Bt” เชื้อ Bt ทำหน้าที่เคลือบผิวของพืช สามารถสร้างพิษในรูปสปอร์โปรตีนเมื่อหนอนและแมลงมากินพืชจะมีผลทำให้ส่วนปากและช่องท้องของหนอนเป็นอัมพาต พืชจะทำลายผนังช่องท้องของแมลงศัตรูพืชทำให้แมลงศัตรูพืชหยุดการกินอาหาร มีการเคลื่อนไหวที่ช้าลง และตาย เนื่องจากขาดอาหาร

(๓) ใช้ NPV เป็นไวรัสที่ทำให้เกิดโรคกับหนอนผีเสื้อศัตรูพืชที่มีประสิทธิภาพสูง มีความเฉพาะเจาะจงต่อแมลงเป้าหมายเท่านั้น มีฤทธิ์รุนแรงทำให้แมลงตายได้

๓.๔ ฐานการเรียนรู้ ช่องทางการตลาด โดยทางศพก. มีการขอรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP+๓) กับพืชภายในศพก.ทั้งพืชผัก และไม้ผล เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค โดยศพก. มีการแบ่งจำหน่ายสินค้าของตลาดชุมชน คือตลาดห้วยยาง มีการรับสินค้าจากกลุ่มภายในชุมชนที่มีความมั่นใจด้านการผลิตพืชปลอดภัย จำหน่ายทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ในราคาถ่วงละ ๑๐ บาท โดยสินค้ามีการหมุนเวียนจำหน่าย ต่อวันประมาณ ๒๐ ชนิด และสร้างเครือข่ายภายในชุมชน ซึ่งตอนนี้สินค้าไม่เพียงพอสำหรับการจำหน่ายที่ตลาดอื่นๆ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๑.๑ Zoning การวิเคราะห์ดิน เป็นหลักสูตรการปรับเปลี่ยนพื้นที่การเพาะปลูกปลูกให้เหมาะสมกับสภาพดิน ชุดดิน
- ๔.๑.๒ การลดต้นทุนและ การเพิ่มผลผลิต การปลูกพืชผัก
- ๔.๑.๓ การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดทำมาตรฐานการผลิต ซึ่งภายในศพก.มีการขอรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) จากกรมวิชาการ เช่น คะน้า กวางตุ้ง แตงกวา ถั่วฝักยาว ฝรั่ง มะนาว
- ๔.๑.๔ การจัดการด้านการตลาด และการเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- ๔.๑.๕ การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช โดยการใชสารชีวภัณฑ์และวิธีกล สำหรับแปลงพืชผัก
- ๔.๑.๖ ความรู้ด้านการเกษตรทั่วไป เช่น การจัดวางผังแปลง การจัดการดิน การจัดการน้ำ การจัดการการปลูกพืช

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๒.๑ เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๒.๒ เกษตรผสมผสาน

๔.๒.๓ การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๓.๑ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๔.๓.๒ การใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

๔.๓.๓ การปลูกผักในกระถาง

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการจัดการดินและการปลูกพืชผักเกษตรปลอดภัย

๔.๔.๑ วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

๔.๔.๒ เนื้อหาในการถ่ายทอดความรู้

๑) วิธีการเช็คชุดดิน และการเก็บตัวอย่างดินเพื่อเก็บวิเคราะห์ค่าธาตุอาหาร

๒) การไถพรวนดินและการหมักดินช่วงเตรียมแปลงก่อนการปลูกพืช

๓) การจัดการปลูกพืชตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมเมล็ด จนถึง การเก็บเกี่ยว

๔.๔.๓ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ โดยการฝึกปฏิบัติพร้อมบรรยาย

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

ประธานศพก. นายวิเวก กาพวงค์ เป็นประธานชุมชนเกษตรปลอดภัยระดับจังหวัด มีส่วนร่วมในการเสนอในการประชุมเกษตรปลอดภัยระดับจังหวัดโดยจุดเริ่มต้นการขยาย การผลิตสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) โดยเริ่มจากการส่งเสริมเกษตรกรภายในชุมชน หมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัดใกล้เคียง โดยมีการเชื่อมโยงเครือข่าย

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.

การจัดทำแผนบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. เนื่องจากศพก.ได้ปรับมาเป็นศพก.หลักเมื่อช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๘ แต่กิจกรรมของกลุ่มเน้นการปลูกพืชผักเกษตรปลอดภัย ดังนั้นแผนรายศพก.มีการบูรณาการกับหน่วยงานดังนี้

๖.๑ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองพัทลุง มีการจัดประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการศพก. และแปลงใหญ่ปีละ ๔ ครั้ง โดยเป็นการติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานในแต่ละศพก. พร้อมแผนการเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน สรุปผลการดำเนินงาน รับทราบปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ภายใต้การบูรณาการของโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ และโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยให้ศพก.รายงานแผนที่จะพัฒนาศพก.

๖.๒ สำนักงานพัฒนาที่ดิน โดยประธานแปลงนาย วิเวก เป็นหมอดินอาสา ของตำบลเขาเจ็ยก มีการร่วมพัฒนาศูนย์ศพก.ให้เป็นแปลงต้นแบบในการจัดการดิน มีการวัดค่า pH .ในดิน วิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารในดิน และในส่วนของศพก.ได้รับรางวัลแปลงต้นแบบ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ จากสำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๑๒ ประจำปี ๒๕๖๗

๖.๓ แผนบูรณาการกับที่ว่าการอำเภอเมืองพัทลุง โดยเข้าร่วมขับเคลื่อนขยายผลศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับอำเภอ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘โดยมีการจัดทำแผนปรับปรุงศูนย์เรียนรู้แปลงต้นแบบผลิตพืชเกษตรปลอดภัยและเกษตรทฤษฎีใหม่ หมู่ที่ ๘ ตำบลเขาเจ็ยก อำเภอเมืองพัทลุง

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) แร่งบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตร

สืบเนื่องจาก ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีวิกฤตเกิดโรคระบาดโควิด โควิด ๑๙ ทางประธานศพก.ได้กลับมาทำกิจกรรมด้านการเกษตรที่บ้านเพื่อกินภายในครัวเรือนแต่เมื่อได้ทำการเกษตรไปประมาณ ๓-๔ เดือนจึงมีแนวคิดว่าในพื้นที่ยังไม่มีใครปลูกพืชผักจึงคิดว่าพืชผักที่เหลือจากใช้ภายในครัวเรือนสามารถนำไปแบ่งขายให้คนในชุมชนเป็นการเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนได้ แต่ขาดน้ำที่ใช้ภายในแปลง จึงเข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่พื้นที่ ๕ ไร่ เพื่อขุดสระเก็บน้ำปริมาตร ๑,๘๐๐ ลบ.ม.มาใช้ภายในแปลงปลูกพืช นอกจากนี้พืชผักที่นำมาขายส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีส่งผลเสียต่อผู้บริโภค ทางประธานศพก.จึงศึกษาการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อนำมาใช้ภายในแปลงพืชผักเพื่อลดการใช้สารเคมี ส่งผลดีต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค และสามารถเป็นรายได้ให้กับครอบครัวได้

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

(๑) ปัญหาค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นและเกิดภาวะโรคระบาด จึงต้องการลดค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนโดยการปลูกพืชผักเอง

(๒) ปัญหาด้านสุขภาพ ที่ต้องการกินอาหารที่ปลอดภัย

(๓) ปัญหาของสภาพดินเหนียว ขาดธาตุอาหาร ส่งผลให้ปลูกพืชผักไม่ได้ผลผลิต

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

(๑) การลดปัญหาเรื่องดิน โดยการปรับปรุงดิน มีการไถกลบเศษหญ้ากับเครื่องพรวนดิน มีการหมักดินโดยคลุมดินด้วยผ้าฟิโอดีดำ และใส่ปุ๋ยซีไค์เกลบ รดด้วยพด.๑ น้ำหมักเพื่อปรับโครงสร้างให้ดินร่วนไม่เหนียว และเพิ่มปริมาณธาตุอาหารในดิน โดยหมักไว้ประมาณ ๑๕ วัน ก่อนที่จะปลูกพืช พร้อมมีการวิเคราะห์ดิน เช็ค่า pH ของดินเพื่อจะได้ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

(๒) การลดปัญหาเรื่องน้ำ โดยการขุดสระเก็บน้ำ ปริมาตรน้ำ ๑,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อให้มีปริมาณน้ำใช้เพียงพอ

(๓) การลดการระบาดของศัตรูพืช โดยทางศพก.มีการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยใช้วิธีการผสมผสานระหว่างวิธีกลและการใช้สารชีวภัณฑ์ จากการศึกษาและประสบการณ์จากการปฏิบัติ และจากการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด และหน่วยงานภาคีอื่นๆ

(๔) การผลิตพืชเกษตรปลอดภัย พร้อมขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP)

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

(๑) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ศพก. โดยใช้สารชีวภัณฑ์

- สำรวจแมลงศัตรูพืชมีหนอน แมลงศัตรูพืช ภายในแปลงทุกวัน ซึ่งศพก. เป็นแปลงพยากรณ์แมลงด้านพืชผัก

- กรณีเจอแมลง มีวิธีการกำจัดคือ

ก. วิธีกล คือสังเกตุ พบ จับ ทำลาย

ข. ใช้สารชีวภัณฑ์ เชื้อราบิวเวอเรีย บาสเซียนา เป็นจุลินทรีย์ที่พบในดิน อาศัยกินซากที่เน่าเปื่อยผุพังในดิน และจัดเป็นพวก “เชื้อราทำลายแมลง” สามารถทำลายแมลงได้หลายชนิด (Entomopathogenic fungi) เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล แมลงหวี่ขาว เพลี้ยไฟ ไรแดง เพลี้ยอ่อน เพลี้ยไก่แจ้ และหนอนศัตรูพืชหลายชนิด แตนเบียน ซึ่งสูตรการผลิตเชื้อราบิวเวอเรียของศพก. จะผลิตโดยใช้แป้งข้าวโพด ๕๐๐ กรัม น้ำตาลทรายแดง ๕๐๐ กรัม ผสมกับหัวเชื้อราบิวเวอเรีย และใช้แอร์ปั๊ม ๓ วันสามารถนำมาใช้ได้

ค. เชื้อราเมตาไรเซียม มวนพิฆาต แมลงหางหนีบ ซึ่งสามารถขอหัวเชื้อได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอและจังหวัดได้

- กรณีเจอหนอนภายในแปลงพืชมีวิธีการกำจัดคือ

ก. วิธีกล คือสังเกตุ พบ จับ ทำลาย

ข. ใช้สารชีวภัณฑ์ เชื้อบีที (BT) เป็นเชื้อจุลินทรีย์ *Bacillus thuringiensis* หรือเรียกว่า “Bt” เชื้อ Bt ทำหน้าที่เคลือบผิวของพืช สามารถสร้างพิษในรูปผลึกโปรตีนเมื่อหนอนและแมลงมากินพืช จะมีผลทำให้ส่วนปากและช่องท้องของหนอนเป็นอัมพาต พืชจะทำลายผนังช่องท้องของแมลงศัตรูพืชทำให้ แมลงศัตรูพืชหยุดการกินอาหาร มีการเคลื่อนไหวที่ช้าลง และตาย เนื่องจากขาดอาหาร

ค. ใช้ NPV เป็นไวรัสที่ทำให้เกิดโรคกับหนอนผีเสื้อศัตรูพืชที่มีประสิทธิภาพสูงมีความเฉพาะเจาะจงต่อแมลงเป้าหมายเท่านั้น มีฤทธิ์รุนแรงทำให้แมลงตายได้

๓) ขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ

(๑) การตรวจวิเคราะห์ดิน เพื่อทราบคุณสมบัติของดิน เช่น ความเป็นกรด ด่าง (pH) และธาตุอาหาร

ในดิน เพื่อวางแผนการปรับปรุงดินและการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม

(๒) การจัดการน้ำ โดยทราบความต้องการการใช้น้ำของพืชแต่ละชนิด

(๓) การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์

การป้องกันเชื้อราภายในแปลง จะมีการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา เพื่อใช้รองหลุมก่อนการปลูกพืช โดยการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาของศวก. มีวิธีการดังนี้ ใช้หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ๒ ขวด ผสมกับกากน้ำตาล ๑๐ กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง ๑๐ กิโลกรัม น้ำเปล่า ๒๐๐ ลิตร ผสมไว้ ๒ วันเมื่อเกิดฟองขาวสามารถนำมาใช้ในอัตราการใช้ ๒๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือผลิตแบบใช้ข้าวสาร

ขั้นตอนการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา (โดยใช้ข้าวสุก) มีขั้นตอนการผลิตดังนี้

๑) เตรียมวัสดุ

(๑) ข้าวสาร

(๒) ถังพลาสติกทนร้อน ขนาด ๘ x ๑๒ นิ้ว

(๓) หัวเชื้อไตรโคเดอร์มา (แบบน้ำหรือแบบผง)

(๔) ยางรัดถุง

(๕) เข็มหรืออุปกรณ์เจาะรู

ขั้นตอนการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาอย่างง่าย (วิธีที่ 1)

• วัสดุ/อุปกรณ์เบื้องต้น

ข้าวสารเจ้า
(ไม่มีขอรหรือเชื้อราปนเปื้อน)

ถังพลาสติกทนร้อน
(ขนาด 8X12 นิ้ว)

เชื้อราไตรโคเดอร์มา
(สะอาด ไม่เป็นสนิม)

หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา

ถังสี

น้ำสะอาด

ยางรัด

เครื่องชั่ง

บีกเกอร์

ตู้แช่แข็ง

แอลกอฮอล์ 70%

๒) หุงข้าว โดยใช้ น้ำ ๑ ส่วนต่อข้าว ๓ ส่วนเพื่อจะได้ข้าวดิบ แล้วตักข้าวใส่ถังพลาสติกในปริมาณที่เหมาะสม ประมาณ ๒๕๐ กรัมต่อถัง เกลี่ยข้าวให้แบนราบ ริดอากาศออกจากถัง และรอให้ข้าวอุ่นหรือเกือบเย็น

๓) ใส่หัวเชื้อ เปิดปากถุงเล็กน้อย และหยดหัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา (แบบน้ำหรือแบบผง) ลงในถุง โดยระวังไม่ให้หลุดหดยดสัมผัสกับถุง ประมาณ ๖-๗ หยด

๔) บ่มเชื้อ ริดปากถุงให้แน่น เขย่าเบาๆ เพื่อให้หัวเชื้อกระจายทั่วถึง เจาะรูที่ปากถุงหลายๆ เพื่อระบายอากาศ เกลี่ยข้าวให้แบนราบ และบ่มในที่ร่มและอากาศถ่ายเท

๕) บ่มต่อ เมื่อครบ ๒ วัน ให้เขย่าถุงเพื่อให้เส้นใยเชื้อแตกตัว แล้วบ่มต่ออีก ๔-๕ วัน

๖) พร้อมใช้งาน เมื่อเชื้อเจริญเต็มถุง (มีสีเขียวเข้ม) ก็สามารถนำไปใช้ได้ทันที หรือเก็บไว้ในตู้เย็น ช่อดังกล่าวได้ไม่เกิน ๑ เดือน

๗) การนำไปใช้

- คลุกเมล็ด ใช้เชื้อสด ๑-๒ ช้อนแกง (๑๐-๒๐ กรัม) ต่อเมล็ดพืช ๑ กก.
- ร่องกันหลุม/หว่าน ใช้เชื้อสด ๑ กก. ผสมกับรำละเอียด ๕ กก. และปุ๋ยหมัก ๔๐ กก.
- ผสมกับวัสดุปลูก ใช้เชื้อสด ๑ ส่วน ต่อวัสดุปลูก ๔ ส่วน
- ฉีดพ่น ใช้เชื้อสด ๑ กก. ต่อน้ำ ๑๐๐ ลิตร

๔) ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔๕ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) พืชผัก พื้นที่ปลูกจำนวน ๔ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) มะพร้าว จำนวน ๘๐ ต้น

๑.๓) กล้ายน้ำว่า จำนวน ๔๐ กอ

๑.๔) ฝรั่ง จำนวน ๔๐ ต้น

๑.๕) มะนาว จำนวน ๔๐ ต้น

๑.๖) พืชสมุนไพร มี ตะไคร้ ขมิ้น ข่า

๑.๗) พืชในกระถาง

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีสระเก็บน้ำ ปริมาตรน้ำ ๑,๘๐๐ ลบ.ม. ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล จำนวน ๖,๐๐๐ ตัว

๒.๒) ปลาอินทรี จำนวนประมาณ ๔,๐๐๐ ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด- ชนิด

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) น้ำหมัก จำนวน ๔ ถัง

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า พืชผัก ต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าปุ๋ยคอก ๑๐ บาท /ตร.ม.

เป็นเงิน ๑๖,๐๐๐บาท/ไร่/ปี

๑.๒) ค่า เมล็ดพันธุ์

เป็นเงิน ๑,๐๐๐บาท/ไร่/ปี

๑.๓) ค่าปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๒ กระสอบ เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี

๑.๔) ค่าปุ๋ยเคมีสูตร ๒๑-๐-๐ จำนวน ๒ กระสอบ เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี

๑.๕) ค่าไฟ สำหรับระบบน้ำ

เป็นเงิน ๒,๔๐๐ บาท/ไร่/ปี

๑.๖) ค่าน้ำมันตัดหญ้า

เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี

รวมต้นทุนการผลิต บาท/ไร่

รายได้ ๒๕,๔๐๐ บาท/ไร่/ปี

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จาก การขายพืชผัก

เฉลี่ยรายได้วันละ ๖๗๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ขายไม้ผล ฝรั่ง

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๓๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากการขายมะพร้าว กล้วย

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากขายปลา

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง : เพิ่มรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจในครัวเรือนมากขึ้น และได้เครือข่ายในด้านความรู้ประสบการณ์

ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น : เป็นแปลงต้นแบบ ถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์การทำงานเกษตรให้แก่เกษตรกรรายอื่นหรือผู้ที่เข้ามาดูงานในแปลง เป็นการสร้างงานและสร้างอาชีพใหม่ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มหรือความร่วมมือในชุมชน

ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน : เป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับคนในชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน สร้างชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับชุมชนในด้านการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม การผลิตพืชเกษตรปลอดภัย

๒. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑) ภายในแปลงศพก.มีการใช้ทรัพยากรตามแนวทางการขับเคลื่อน ศพก. ของคณะกรรมการเครือข่าย โดยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (BCG Economy Model) คือ เป็นการพัฒนา ๓ เศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ไปพร้อมๆ กัน เช่นเศษห่านนำมาทำปุ๋ยหมักกับดิน ก้านมะพร้าวนำมาทำค้ำถั่วฝักยาว แตงกวา เศษผักนำไปให้ปลาในสระ

๒) ปุ๋ยคอกนำมาหมักก่อน โดยการใช้จุลินทรีย์จาก พด. หรือน้ำหมัก เพื่อลดผลกระทบด้านกลิ่น

๓) ใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี เพื่อส่งผลดีต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค และส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ศูนย์ศพก. หลัก มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น น้ำ ดิน วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพราะมีการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมี เพื่อไม่ให้เกิดการชะล้างลงสู่แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำธรรมชาติ สร้างความอุดมสมบูรณ์ของดินในระยะยาว โดยการใช้ของจุลินทรีย์ในดิน และการปรับปรุงดิน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นายวิเวก กาพวงค์ ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์หลัก เดิมประกอบอาชีพรับจัดสวน สนามกอล์ฟ ดังนั้นจึงมีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดสวน จึงนำมาใช้ในการพิจารณาพื้นที่การเพาะปลูกพืช การวางแผนแปลง การรู้ชุดดิน การนำตัวอย่างดินไปวิเคราะห์หาค่าธาตุอาหารในดินเพื่อจะได้ใช้ปุ๋ยที่ถูกต้อง และลดต้นทุน รู้ขั้นตอนการปลูกพืชตั้งแต่ขบวนการคัดเลือกพันธุ์ การเพาะปลูก การจัดการโรคและแมลง โดยใช้สารชีวภัณฑ์ จนถึงการใช้สารเคมี การจำหน่ายผลผลิต การขอรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย (GAP) การผลิตน้ำหมัก สารชีวภัณฑ์ การจัดทำบัญชีครัวเรือน และการจัดการน้ำ และได้รับรางวัลแปลงต้นแบบ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ จากสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒ และเข้าร่วมประกวดการขับเคลื่อนขยายผลศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับอำเภอประจำปี ๒๕๖๘ โดยสาธิตการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์หลัก เป็นศพก.ที่เป็นจุดอบรมและศึกษาดูงาน ด้านการปลูกพืชผัก การผลิตพืชเกษตรปลอดภัย การป้องกันและกำจัดโรคพืช ซึ่งประธานศูนย์นายวิเวก กาพวงค์ สามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานได้ จากที่ผ่านมามีหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชนเข้ามาอบรมและศึกษาดูงานกว่า ๒๐ ครั้ง เช่น

- ๑) สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองพัทลุง อบรมโครงการชุมชนเมืองเกษตรปลอดภัย จำนวน ๓ ครั้ง
- ๒) หน่วยงานกศน.ตำบลเขาเจ็ยก ศึกษาดูงาน
- ๓) อบรมและศึกษาดูงานของกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้นำ

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศพก. หลักเป็นศูนย์เรียนรู้ที่เป็นที่ปรึกษา แก้ไขปัญหาด้านการเกษตรเกี่ยวกับเรื่องการจัดการการปลูกพืชผัก การผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันโรคพืชและแมลงให้กับเกษตรกรในพื้นที่ได้

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร การปลูกพืชผักเกษตรปลอดภัย การป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช การจัดการศัตรูพืชในพื้นที่ ข่าวสารจากหน่วยงานราชการ โดยเผยแพร่ในกลุ่มไลน์ การประชุมเครือข่าย เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้รับความรู้ ส่วนการให้บริการด้านวิชาการเกษตร การให้คำปรึกษา ด้านการผลิตพืช ประมง สำหรับผู้ที่มาอบรมและศึกษาดูงานในศูนย์เรียนรู้ฯ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้แก่เกษตรกร

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร มีช่องทางการขยายผลจากการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน การประชุมเครือข่ายของหน่วยงานภาครัฐ เช่น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานภายนอก โดยศูนย์ศพก. หลัก เป็นแปลงเรียนรู้ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เปิดโอกาสให้เกษตรกรในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงเข้ามาเรียนรู้จริงฝึกปฏิบัติจริง เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง และมีแรงบันดาลใจในการพัฒนาต่อเนื่อง

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศพก. ร่วมบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การจัดฝึกอบรม สาธิต และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่ เป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ สนับสนุนและร่วมวางแผนโครงการพัฒนาเกษตรกรให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ นอกจากนี้ร่วมขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรต่างๆ ในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทในการวางแผนและขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมและร่วมบูรณาการกับคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เชื่อมโยงความรู้ การแก้ไขปัญหากับศพก.เครือข่าย เป็นที่ปรึกษาให้เกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำต้นแบบและศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรในชุมชน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๑. ศพก. เป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับเกษตรกร สามารถเข้ามาศึกษา ดูงาน และเป็นต้นแบบในการผลิตพืชผักปลอดภัย ส่งผลดีต่อตนเองและชุมชน

๒. ศพก. สามารถพัฒนาศักยภาพเกษตรกรเพื่อส่งต่ออาชีพ แนวคิดและเป็นแนวทางให้เกษตรกรภายในชุมชนปลูกพืช ส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

๓. ศพก. มีการได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นจากการมีเครือข่าย ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ส่งผลให้ศพก.มีรายได้และความยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายวิเวก กาฬวงศ์ เป็นคณะกรรมการเครือข่ายเกษตรกรพัทลุงเมืองเกษตรปลอดภัยระดับจังหวัด และประธานคณะกรรมการเครือข่ายเกษตรกรพัทลุงเมืองเกษตรปลอดภัยระดับอำเภอ โครงการเมืองเกษตรปลอดภัยในการขับเคลื่อนการผลิตพืชผักปลอดภัย และเป็นประธานชุมชนเมืองเกษตรปลอดภัยตำบลเขาเจ็ยกในการเป็นชุมชนต้นแบบการผลิตพืชผักปลอดภัย และเป็นเครือข่ายเกษตรกรพรในชุมชนในการนำสินค้าเกษตรปลอดภัยไปจำหน่ายในชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายวิเวก กาฬวงศ์ ได้เสียสละเวลา มีจิตอาสา ในกิจกรรมต่างๆของชุมชน และมีความยินดีให้เกษตรกรหรือบุคคลที่สนใจเข้าศึกษา เรียนรู้กิจกรรมต่างๆภายในศพก.ได้ พร้อมถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ แบ่งปันองค์ความรู้ต่างๆได้ตลอด นอกจากนี้ยังมีความเสียสละร่วมกิจกรรมต่างๆ ประชุมกับหน่วยงานทุกครั้งโดยไม่มีข้อแม้และเต็มใจ เพื่อหวังให้ชุมชนบริโภคสินค้าปลอดภัย

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ทำวันนี้ให้ดีที่สุด พร้อมเดินทางต่อเพื่อสร้างคนในชุมชน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ประธาน ศพก. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การสัมภาษณ์ประธานศพก. ครอบครัว การแลกเปลี่ยน การดูงานฐานการเรียนรู้ต่างๆภายในศพก. และจับประเด็นถอดบทเรียนเป็น Mind map

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๓.๑. คำถามในหัวข้อการถอดบทเรียนบางข้อยังตอบได้ไม่ชัดเจนเนื่องจากเป็นศพก. ที่แต่งตั้งปี

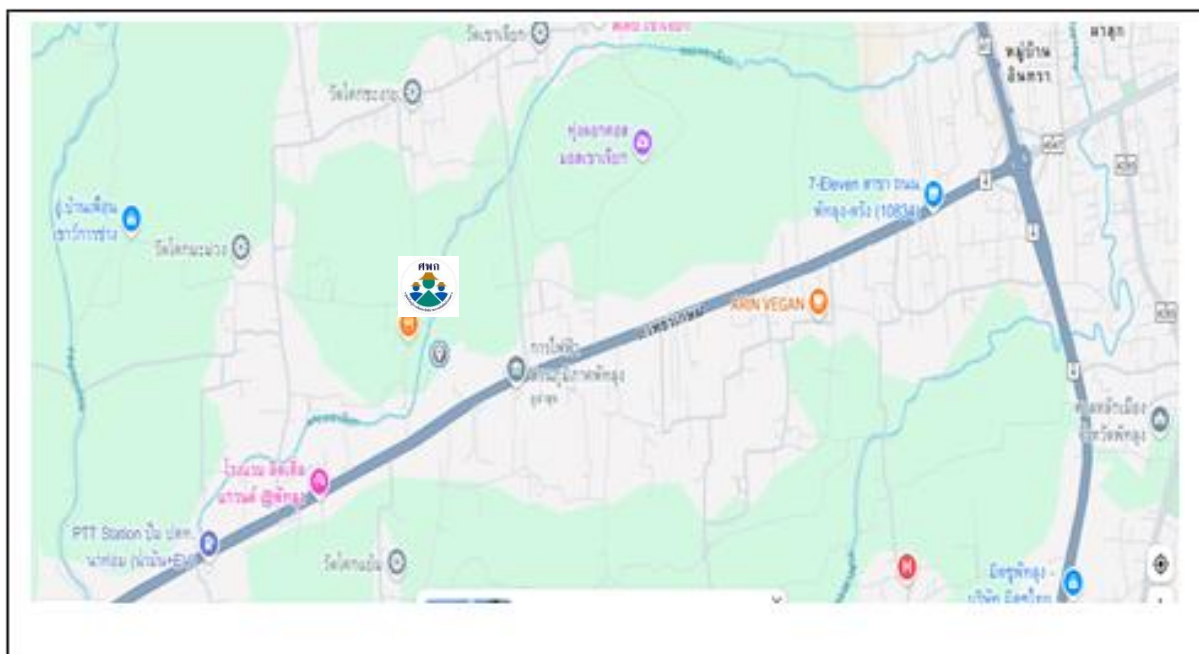
แผนที่ ศพก. หลักการผลิตพืชผักเกษตรปลอดภัย อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

พิกัด : Latitude ๗.๖๐๒๗๕๔ Longitude ๑๐๐.๐๒๙๓๙๐

X : ๖๑๓๕๕๑

Y : ๘๔๐๕๒๙

Zone : ๔๗

QR code แผนที่ตำแหน่งที่ตั้ง ศพก.

ทำเนียบรายชื่อศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมืองพัทลุง

จังหวัดพัทลุง

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์
๑	เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๕	ควนมะพร้าว	นายสมศักดิ์ ทองใส
๒	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๑๖	ควนมะพร้าว	นายอุทัย ขุนแดง
๓	เศรษฐกิจพอเพียงบ้านไสยาง	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๓	เขาเจ็ยก	นางสบาย หมดอินทอง
๔	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๓	ท่าแค	นายปรีชา ช่วยเกื้อ
๕	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลตำนาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๔	ตำนาน	นายกระจำนุ่นดำ
๖	แมลงเศรษฐกิจ	ศูนย์เรียนรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจ	๒	นาโหนด	นายจำเริญ มีตมาก
๗	การปลูกพืชไร่ (ข้าวเหนียวดำ)	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๗	ร่มเมือง	นางชะอ้อน นิลพันธ์
๘	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๗	โคกชะงาย	นายอำนาจ ธรรมเพชร
๙	ผักปลอดสารพิษ	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๖	พญาขัน	นายวิจิต จันทรผลึก
๑๐	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๘	นาท่อม	นางบุญเรือง แสงจันทร์

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลักของศูนย์เครือข่าย	หมู่	ตำบล	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์
๑๑	การเลี้ยงโคเนื้อบ้านปากประ	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๑๑	ลำปำ	นายทวีศักดิ์ นัยสุต
๑๒	เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	ท่าแค	นายธนิศ สมแก้ว
๑๓	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านเขาแดง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	พญาขัน	นายโกวิทย์ จิตเวช
๑๔	ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการ ศัตรูพืช	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๒	ชัยบุรี	นายไพรัตน์ ตาแก้ว
๑๕	เกษตรอินทรีย์ควนท่าสำเภา	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๒	ชัยบุรี	นายไสว แก้วขำ
๑๖	ศูนย์เรียนรู้เกษตรอัจฉริยะ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๘	โคกชะงาย	นายปพนวิชัย เนียมขาว
๑๗	ศูนย์เรียนรู้การผลิตไม้ผล คุณภาพ (มังคุด)	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๔	ร่มเมือง	นายพิน ชูเลี้ยง
๑๘	ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชเกษตร ปลอดภัย	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๘	เขาเจ็ยก	นายวิเวก กาพวงศ์
๑๙	แหล่งเรียนรู้การทำเกษตร แนวทางเกษตรธรรมชาติ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๐	คูหา สวรรค์	นายเรืองโรจน์ ปาน ภักดี
๒๐	มะพร้าว น้ำหอม โดม ตะวัน	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๑	พญาขัน	นางสาวสวิตตา จินนรัตน์

